

20 anys de foc
Història del Grup de
Diablers d'Altafulla

Jordi Andreu Giner

Pròleg de Josep Bargalló Valls

Col·laboradors:
Gemma Maymó Masip
Sergi Puig Alvelo
Toni Puig Alvelo

• Col·lecció El Bagul •

• Col·lecció El Bagul – 7 •

20 anys de foc

Història del Grup de Diablers d'Altafulla

JORDI ANDREU GINER

COL·LABORADORS:

GEMMA MAYMÓ MASIP

SERGI PUIG ALVELO

TONI PUIG ALVELO

Cossetània
EDICIONS

Editat amb la col·laboració de

Fotografia de la portada:
Daniel Surutusa

Fotografia de la contraportada:
Gemma Maymó
Daniel Surutusa

Primera edició: novembre del 2006

Edita: Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

© Jordi Andreu Giner
© Cossetània Edicions

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Gràfiques Moncunill, SL

ISBN: 84-9791-229-2

Dipòsit legal: T-1.616-2006

Índex

<i>Pròleg</i>	5
Els orígens	7
Els inicis, 1986-1990	15
La consolidació, 1991-1995	31
El desè aniversari, 1996-2000.....	45
Foc nou, 2001-2005	55
RECULL DE VERSOTS, 1991-2005	67
RECULL FOTOGRÀFIC.....	119
ANNEXOS	133

Pròleg

Un torrenc fent el pròleg per a un llibre d'Altafulla. Un diable d'una colla de voluntat tradicional obrint el llibre dels 20 anys d'un grup de foc de plantejament modern. Algú podria dir que és una mostra de la multiculturalitat i del mestissatge contemporanis, però és més senzill: tot plegat, una evident mostra que els tòpics són inútils i que, a aquestes altures, ja no serveixen ben bé per a res.

Les bèsties de foc i els diables ja els trobem documentats a les nostres processons de Corpus de l'època medieval, formant part del ric i extens seguici festiu. Components d'entremesos representatius de la lluita entre el bé i el mal, personatges de balls parlats que enfrontaven àngels i dimonis, els diables no eren, en principi, els principals protagonistes, ni el foc era l'element central de la representació. Ho eren les figures en si mateixes i ho era el text que explicava la història bíblica, la caiguda dels àngels rebels i la seva expulsió a l'infern. El foc completava, a tot estirar, la caracterització ferotge, maligna, dels diables i les bèsties festives, en contraposició amb sant Miquel i els altres arcàngels, que, amb les seves espases, dominaven la representació.

Amb el temps, però, tot va anar canviant: al segle XVIII els àngels ja tenien un paper estrictament secundari, el text s'havia popularitzat i havia adoptat alguns elements irònics, el foc —la pirotècnia— començava a ser el protagonista lúdic del ball... Tot i això, els balls de diables setcentistes i vuitcentistes, al Camp de Tarragona i al Penedès, van mantenir la seva estructura parateatral —amb personatges distintius, com Llucifer, la Diablessa, els borrons i els àngels— i van continuar tenint el ball parlat com a tret distintiu de la seva participació en el seguici popular festiu de la Catalunya Nova.

Quan, a finals del segle XIX i començaments del XX, aquest model festiu de la Catalunya Nova va entrar en crisi —perquè va entrar en crisi la mateixa societat que el sustentava, per la minva econòmica i demogràfica que va suposar la fil·loxera i la primera onada migratòria a Barcelona, i perquè va entrar en crisi, també, el model cultural i estètic tradicional que l'havia vist desenvolupar-se—, van anar desapareixent molts dels balls de diables. Els d'Altafulla, la Riera de Gaià i Torredembarra, per exemple... També el de Tarragona. Se'n van mantenir molt pocs: Sant Quintí de Mediona, l'Arboç del Penedès... I no van desaparèixer, només, la gran majoria dels balls de diables. Ho van fer, també, molts dels altres balls, dels entremesos i del bestiar de moltes de les ciutats i pobles del Camp de Tarragona i del Penedès. Són els anys de decadència del fet casteller, quan es passa de castells de nou, en poc temps, a castells de set i gràcies.

I si els castells, a partir dels anys vint del segle XX, van començar a viure la seva renaixença, el seguici popular no va arribar a refer-se mai d'aquella crisi, amb comptades excepcions, com la de Sant Fèlix a Vilafranca, alguns balls de diables i de bastons, certs gegants i capgrossos...

De fet, no fou fins a la desaparició del franquisme i els primers anys d'ajuntaments democràtics que el model festiu de la Catalunya Nova no es va recuperar. No tan sols això, sinó que es va anar estenent arreu del país. En aquesta recuperació dos elements van viure, amb progressions distintes, la seva particular eclosió: els castells i, també, els diables i les bèsties de foc. En aquest darrer cas, però, aquesta eclosió va tenir una doble via: la recuperació de colles de balls de diables que seguien el model tradicional, especialment

en el seu nucli original, el Camp de Tarragona i el Penedès, cert, però també grups de foc que adoptaren un nou model i que, en un principi, aparegueren a les àrees metropolitanas, tot i que, molt aviat, s'estengueren arreu i de manera nombrosa.

Aquest nou model adopta indumentàries diverses i utilitza estris distints per tirar foc. Fonamentalment, no manté els personatges històrics —sovint sense L·lucifer o Diablenessa, gairebé mai amb àngels— ni representa el ball parlat. I introdueix elements pirotècnics diferents dels històrics i figures noves. Són tota una altra cosa, per bé que els uneix, amb els tradicionals, la figura del diable, l'actuació itinerant i la preeminència de la pirotècnia.

En l'aparició d'aquest nou model hi tenen molt a veure els populars Plens de la Patum —una celebració particular del Corpus, a Berga, que havia superat totes les crisis festives i que havia començat a atreure molta gent de fora a partir de la dècada dels anys setanta—, l'estrena de l'espectacle *Dimonis* dels Comediants, a la primera Fira del Teatre de Tàrraga, el 1981, i el primer correfoc de la Mercè, a Barcelona, el 1982. Entre una cosa i l'altra, i la voluntat renovada de viure la festa al carrer amb els primers anys de la transició, aquest nou model prioritzava l'espectacularitat de masses davant la "puresa" de la tradició. Per això mateix va tenir tant d'èxit el correfoc de la Mercè en els seus primers anys de convocatòria i es va estendre molt ràpidament arreu. En molt poc temps, van anar apareixent correfocs pertot arreu i, sovint, viscuts com la cosa més tradicional del món. De fet, els creadors d'aquell primer correfoc de la Mercè van saber crear una tipologia que mantenia elements substancials de la itinerància dels antics següicis amb les necessitats de les festes massificades ciutadanes i contemporànies.

Altafulla havia tingut, al segle XIX, el seu ball de diables tradicional, com tantes i tantes poblacions del Camp i el

Penedès, però, quan un grup de joves va voler introduir la festa de foc al seu poble, a mitjan anys vuitanta, ho va fer, com a tants llocs, a partir d'aquest nou model. Tot seguit, joves de la Riera i Torredembarra, amb la mateixa voluntat d'enriquir la seva festa, van fer el mateix, però van optar pel model tradicional. Els dos models presents al Baix Gaià, doncs.

Això va ser així, certament, però tampoc no ben bé. Jordi Andreu ho explica a la perfecció en aquesta història dels 20 anys del Grup de Diables d'Altafulla. Els diables altafullencs van començar sense parlaments i introduint la novetat del pilar casteller amb foc, però també van acabar fent els seus versots crítics i irònics. I a la Riera i a Torredembarra van començar fent versots ja, i amb àngels, però van tardar uns quants anys a representar més estrictament el ball parlat tradicional. I, d'una manera o altra, la forma d'estructurar i desenvolupar els seus respectius correfocs tampoc no és tan diferent, per més que no tinguin la mateixa manera de treballar la pirotècnia.

Grups de diables o balls de diables, uns i altres són la suma de tradició i modernitat, amb les dosis corresponents que han volgut, i conformen una voluntat clara de crear i viure la festa, de participar en la particular expressió festiva de cada poble... Són vivència d'un col·lectiu que no sempre és igual, que canvia amb els anys, que no sempre és còmode, ni internament ni externament...

La vivència dels diables altafullencs és el que centra aquest volum de Jordi Andreu. La història dels diables contemporanis, amb les seves cuites i els seus anhels. Per damunt de tot, les ganes de viure la festa, de fer festa, de tirar foc, de cremar la nit... De passar-s'ho bé i fer-ho passar bé als altres, que, en el fons, és del que es tracta. És el que també feien els diables antics. És el que fan els diables del segle XXI.

I no hi ha tòpics que valguin.

JOSEP BARGALLÓ VALLS

Els orígens

A la festa de Carnaval de 1984, uns quants joves del poble sortien a la rua disfressats de diables. Poc es podien imaginar que aquella idea acabaria amb la creació d'una entitat local que, almenys, arribaria als vint anys.

Aquella disfressa consistia en uns vestits rudimentaris fabricats amb sacs de cafè reciclats, on fins i tot es podia distingir la marca cafetera. Aquests vestits, a diferència dels que es van fer posteriorment, duïen una cua folrada de color vermell. Com a forques, en van fer servir unes de ben senzilles confeccionades amb uns llistons de fusta i amb un clau a la punta que servia per posar-hi la carretilla. Amb un sol timbal com a acompanyament musical s'estrena aquesta comparsa de Carnaval.

Lideòleg d'aquest grupet d'amics era el Toni Mendieta, que va ser la persona que va proposar disfressar-se de diables als altres de membres de la comparsa, tot i que molts ni tan sols sabien ben bé què era un correfoc.

Així doncs, a instàncies de l'Ajuntament i amb l'alcalde Joan Pijuan, es repeteix l'actuació per la Festa Major d'aquest mateix any. Tornen a sortir l'any 1985 a la Festa del Turisme i a la Festa Major de Sant Martí. També actuen pel Turisme del 1986. Aquestes actuacions serveixen al futur grup de diables per engrescar-se encara més i formar, posteriorment, una colla més o menys estable. Remarquem que, en aquestes actuacions, el material pirotècnic va anar a càrrec de l'Ajuntament, com a part contractant d'aquest grup. Encara amb el grup de manera provisional i oficiosa,

Dibuix del vestit de diable de la comparsa de Carnaval.

AUTOR: SERGI PUIG

el Pere Vives era qui feia de mitjancer amb l'Ajuntament per tal d'adquirir la pirotècnia a l'empresa de focs del Ramon Inglada. A més de fer de mitjancer, el Pere era l'encarregat d'anar encenent amb el seu puro les poques carretilles de què disposaven aquells aprenents de diables.

Aquest grup d'amics anava creixent a mesura que passava el temps, però ben pocs dels que van participar en aquestes primeres actuacions formarien després part activa del Grup de Diables d'Altafulla, en endavant GDA.

De tots aquests joves, tan sols l'Esteve Arques i el Toni Pons van ser els que, posteriorment, van participar en la fundació del GDA. Però no és fins a la primavera del 86,

quan, ajudats pels seus amics més propers, es posen en marxa per tal de crear de manera oficial el grup de diables. Val a dir que la inexperiència era un fet predominant entre tots aquests altafullencs, tant pel que fa a l'edat que tenien, com pel fet d'ésser uns neòfits en molts temes relacionats amb l'associacionisme. Això feia que seguissin els seus propis instints per anar tirant endavant aquesta nova entitat, amb reaccions pròpies de la joventut i decisions que podien sorprendre més d'un.

Quan l'historiador de Torredembarra Josep Bargalló va trobar referències al diari *El Barcelonés* de l'existència de diables a Altafulla a mitjan segle XIX, va sorprendre molt els

Año 7.º — Núm. 510 Jueves 6 de Noviembre de 1851. Seis cuartos.

EL BARCELONÉS.

DIARIO POLÍTICO, MERCANTIL, INDUSTRIAL, LITERARIO Y DE AVISOS

PRECIO DE SUSCRICION POR OMRNES — EN BARCELONA 8 Rs. Yn.

EN PROVINCIAS — POR TRIMESTRE 36 Rs. Yn. PARA EL ESTRANJERO 52 Rs. Yn.

Los anuncios de los suscritores se insertan a OCHO MARAVES por línea. Los no suscritores a veinte reales. La redaccion y despacho del periódico se halla en la libreria de Santis calle Ancha segun al Regomil, los dias no festivos desde las 8 de la mañana a las 8 de la tarde, y á tres horas en casa Berdeguer, en la calle del Regomil n.º 6. Suscripciones en esta Ciudad: Libreria de Santis, y en el DESPACHO de esta Redaccion.

BARCELONA 5 DE NOVIEMBRE.

No es un simple desahogo, como supone el Sol, la protesta presentada por los progresistas, ni debe admirarse que hombres que tienen conocimientos legales la hayan suscrito. Débese atribuir a la pasmosa sencillez, á la omnicidad con que el Sol desflora las cuestiones esa presa tan enérgica lo que sin duda no comprendé. Vamos, pues, á razones.

El Sol no se ha atrevido á atacar el hecho de la protesta, porque es innegable el hecho en que se funda. El Excmo. Sr. Gobernador civil de la provincia fijó en el Boletín Oficial núm. 70 el 19 de Mayo de electores contribuyentes, que corresponden á Barcelona, y este número que cierto error por algun descuido en la operacion á tipográfica ascendió á 2067. Hay en las listas semejante número de electores contribuyentes; No se averrúe á repararlo el Sol sin que

los electores. Sin necesidad de que el elector alguno lo hiciera, presentó á la autoridad superior, esta podía y debía, en el día de sus atribuciones, disponer su subsanacion error tan sustancial. Si el jurisdiccional del Sol se atrevió á negarnos esta facultad en el señor Gobernador de la provincia, y por tanto el error posible y subsanable, entonces nos ponemos á su habida con tal que nos explique en que se fundan sus principios de administracion.

Però si el Sol admite (cual con toda galanteria podremos suponer) que el señor Gobernador civil de propia autoridad pudo mandar que se corrigiese semejante error, entonces el Sol ha de reconocer que la decision definitiva del Gobernador, que se dice de nulidad, porque no hay necesidad sino facultad para cumplirlo, aquí decir que como esa autoridad no prescinde sin duda de las atribuciones que le corresponden al primero al gaban echando á correr por aquellas callejuelas.

El del gaban gritaba hasta descañillarse pero nada, todo que pasar por el unico, y el gaban se perdió porqué nadie le prestó auxilio.

ROGATIVAS.—El domingo último los presos de estas cárceles municipales beneyerono las rogativas púnicas que habian solicitado y obtenido de la autoridad superior. Mucho ha sido el sentimiento con que aquellos infelices de allí se presen al Altísimo á fin de que se dignen conceder un feliz aniversario á S. M. la Reina, en el que tantos desgraciados fundan sus mas fervientes esperanzas.

ACOSOS ELECTORALES.—Tenemos noticias de que las elecciones verificadas últimamente en el municipio pueblo de San Bartolomé de Llobregat, ántes de ciertos defectos y vicios radicales que el Excmo. Señor Gobernador de la provincia á cuyo autoridad va á acudir la consideración mayor de los electores de aquel distrito, no podrá haberse según constata de tener en consideracion si conó celosos ha dicho son justas las reclamaciones. Hemos dicho también que

mas barveria de los locos, para las vitaldas de dichos señores hacen absolutamente imposible, como lo es, no solo que comen los cráneos que allí se lojan, si que ni la mas ligera falta de que pueda ser contrariada el mas honrado padre de familia. (Una terracotenera).

NOTICIAS DEL PRINCIPADO.

FIESTA MAYOR EN ALTAFULLA.

Cuando se de ser en verdad la fiesta que para el día de su patron San Martín preparó la villa de Altafulla, y no dudamos ántes de que concubren como pocas veces haya sucedido. Se están ensayando los bailes en el estilo del país, de San Martí, Santa Fe, Moros y Cristianos, Pastores, Diables y otros tan congnido de Valencia en el que no hay dudas en esperaran estos esfuerzos incluidos en formar el Castell de non, lo que poquitas veces se ha logrado por ser tan riesgosa y brevísima ejecucion. A las 12 de día 10 las campanas al vuelo anunciaron la proximidad de la fiesta, estando ya en las danzas y los rigores de la noche.

Escrit d'El Barcelonés del 6 de novembre del 1851, que constata la presència de diables a Altafulla.

CREDIT PER JOSEP BARGALLÓ ARXIU GDA

es, mas perverso de los locos; pues las vicitudes
de dichos señores hacen absolutamente im-
posible, como lo es, no solo que cambien
los crímenes que allí se forjan, si que ni la
mas ligera falta de que pueda avergonzarse
el mas honrado padre de familias. — *Unca
tarraconense.*

NOTICIAS DEL PRINCIPADO.

FIESTA MAYOR EN ALTAFULLA.

Lucida ha de ser en verdad la fiesta que
para el día de su patron San Martín prepara
la villa de Altafulla, y no dudamos á ra-
za una concurrencia como pocas veces ha-
ya sucedido. Se están ensayando los bailes
al estilo del país, de San Martí, Santa Fe,
Moros y Cristiani, Pastorets, Diabtes y el
tan conocido de Valencià en el que no
hay duda se esmerarán estos esforzados ve-
cinos en formar el *Castell de nou*, lo que
pocas veces se ha logrado por su ar-
riesgada y atrevida ejecución. A las 12 del
día 10 las campanas al vuelo anunciarán la
proximidad de la fiesta, saliendo en segun-
da las danzas, y los gigantes, que algunos
aficionados se han propuesto fabricar, á re-
correr las calles. Al anochecer habrá solen-
nes completas acompañadas de una núme-
rosa orquesta, concluidas que sean se harán
los *Castells*. Al amanecer del día 11 las dan-
zas, gigantes, y música saldrán á pasear las
calles. A las diez se cantará un solemne
oficio, cuyo panegírico del Santo está con-
fiado á un entendido orador. Salido que se
haya de la Iglesia, entonces el sonido de las
Dulzainas llamará á los aficionados á los *Ca-
stells*. Por la tarde una lucida procesion. Al
amanecer del día 12 se repetirá como el
día antes y á las 10 también un solemne
oficio de *Muñitos*. Contribuirá mucho al ma-
yor lucimiento de la fiesta el habérselo do-
rado recientemente por los acreditados se-
ñores Beringola el altar mayor, que embe-
llecce sobremodo la iglesia de la villa, una
de las mas hermosas y capaces de las po-
blaciones subalternas del arzobispado. Se
ha hermoseado á mas notiblemente la pla-
za de la Constitucion, en cuyo centro de-
cora una bonita cruz de mármol; se ha ali-
nado el piso y quitado la oseta que la
afesaba poniendo en su lugar otras comodas
y sencillas gradas. En fin al á lo hecho al-
gun edificio encontrase algo de estruendo no
debe olvidarse al pueblo, á los al. poco
tiempo. Creemos que la fiesta será com-
pleta, si se dispara como se cree algún fue-
go artificial.

membres del GDA. Ells mai no havien tingut la intenció de recuperar el ball de diables tradicional, entre altres coses, perquè desconeixien la diferència entre aquest ball i l'estil lliure que ells representen. Però aquest fet, que els hauria donat la possibilitat de fer un gir en l'estil dels diables i optar a formar part de la Coordinadora de Balls de Diables Centenaris recuperats, no va causar ni tan sols un debat intern de la conveniència de reorientar el GDA. Només buscaven un forma ben directa de divertir-se i passar-s'ho d'allò més bé sense cap mena de formalisme en els correfocs.

El fet que les ofertes de feina siguin creixents en l'època estival en un municipi turístic com Altafulla va fer que molts membres del grup no poguessin centrar tots els seus esforços en els diables. No és fins passat l'estiu del 86 quan es comencen a celebrar les primeres reunions i a prendre decisions sobre com haurien de ser les forques, com i quants han de ser els timbals, quin estil de vestimenta calia escollir i, finalment, com es finançaria tot aquest muntatge.

En la part més tècnica, és el moment de dissenyar el primer vestit. Diferents estils caracteritzen els grups de diables d'arreu, i el grup d'Altafulla s'inspira en l'estil que s'utilitza a la zona del Penedès, que és gairebé idèntic al que porten els Diables de Vilafranca del Penedès. Aquest fet va ser condicionat per l'existència d'una relació personal amb un diable de Vilafranca que va deixar un dels seus vestits al GDS, i els diables van crear el seu inspirant-se clarament en aquest. El vestit consisteix en una granota de sac, una capa per sobre que arriba fins més avall de la cintura i unes flames pintades a l'esquena ben representatives del que són els diables. Pel que fa a les forques, també es van fixar en les vilafraquines, i se'n van fer unes amb el mànec de fusta de color vermell i amb la punta metàl·lica de color negre per dur-hi la carretilla corresponent.

Amb el temps van saber que els vestits varien segons les comarques. Al Camp de Tarragona la indumentària del diable consta d'un vestit de dues peces, sense capa, amb una cua cosida als pantalons i amb una maça en lloc de forca.

A la zona del Penedès els vestits acostumen a estar fets de roba de sac, d'una sola peça, amb capa, sense cua i amb forca. Aquest fet encara diferencia més els diables d'Altafulla de la resta de colles de la zona, una diferència que amb el temps veurem encara més accentuada per altres motius.

Pel que fa al vessant econòmic, es proposen diverses fórmules de finançament per tirar endavant el grup. Finalment es decideix que els diables s'autofinancin aportant cada membre 2.000 pessetes. Uns diners que serveixen per assegurar la seva autonomia respecte de l'Ajuntament, fet que, com més endavant veurem, amb el pas dels anys adquireix importància. També s'ha de tenir present que moltes altres despeses eren assumides particularment per alguns diables, en forma de viatges, feines més manuals o hores invertides amb l'ajuda de familiars.

Algunes d'aquestes aportacions personals, entre d'altres, fan que de casa l'Esteve Arques surti un timbal, i el segon apareix no se sap ben bé d'on. L'Antònia Carreño, la mare de l'Antònio Marquès, es presta a cosir els vestits, amb l'ajuda de les primeres noies que formarien part del grup, i que són les que més pateixen les picors provocades pel borrim del sac. A corre-cuita es pinten a casa del Raül Socias i a l'Hostal Sant Martí, propietat de la família Pijuan.

De bon principi, tan sols tres noies van formar part del GDA: la M. Carme Torres, la Judit Gatell i l'Esther Torres. Però tal era la inexperiència que fins i tot van voler fer una prova, per veure si serien prou atrevides per participar en els correfocs cremant carretilles: van desplaçar-se fins al Camp de Futbol d'Altafulla, on, acompanyades per alguns dels capdavanters del grup, van encendre diverses carretilles. D'aquesta manera van quedar prou convençudes de formar part amb tots els ets i uts dels diables.

Dibuix del primer vestit del Grup de Diables d'Altafulla.

AUTOR: SERGI PUIG

Però aquesta no era l'única feina que calia fer, ja que els altres membres s'encarregaven del disseny i de la fabricació de les forques. A la fusteria del Joan Carreño es va adquirir tota la fusta necessària per fer-les, i l'elaboració del ferro s'encarregà a la ferreteria Solé de Torredembarra.

En aquests primers correfocs, els diables feien servir agulles d'estendre roba per impedir que amb els moviments de la forca les carretilles poguessin sortir disparades, seguint l'exemple que havien vist en els diables de Vilafranca

Comparsa de diables que surt pel Carnaval del 1984.

AUTOR: ÀNGEL MENDIETA
CEDIDA PER TONI MENDIETA

Crònica del *Diari de Tarragona*
del 7 de novembre del 1986,
en què s'anuncia la presentació
dels diables.

ARXIU TONI PUIG

Els «Diables d'Altafulla» faran el dilluns la seva presentació

J.B. tes populars, que la vila celebra en el decurs de l'any.

Un nou grup de «Ball de Diables» s'ha creat a Altafulla que precisament farà la seva primera actuació el proper dilluns, a les sis de la tarda, dintre del programa d'actes corresponent a la Festa Major de Sant Martí.

Els «Diables d'Altafulla» han nascut amb molta empena i el desig de col·laborar i donar més relleu a les fes-

tes populars, que la vila celebra en el decurs de l'any. Cal recordar que l'any passat i pel carnaval ja va haver-hi l'actuació dels diables, en aquella ocasió però a càrrec del Grup d'Animació; ara els Diables d'Altafulla, format per quasi una vintena de joves, prenen el relleu, a fi i efecte de dur els espetecs i la gresca al carrer.

Membres d'aquest nou grup, ens deien que és la seva

intenció «formar una entitat independent i sumar-se a les moltes que treballen als diferents àmbits, per millorar els alicients culturals i d'esplai».

Ara per ara, el principal obstacle del grup, és l'apartat econòmic, despeses que han estat cobertes mitjançant la voluntària aportació dels seus components, a més de confeccionar tot el vestuari i els estris necessaris. Enhorabona i endavant.

del Penedès. Tot i això, l'excessiva violència amb què alguns diables movien la forca va fer que ben aviat haguessin de buscar una solució millor, com més endavant veurem.

Amb la dinàmica que anava prenent el GDA, quedava clar que el sac militar que s'havia utilitzat fins llavors era insuficient per transportar les carretilles necessàries per dur a terme una actuació de veritat. A tall d'anècdota, recordarem que en les primeres sortides oficioses que es van fer, cada diable només tenia, aproximadament, una dotzena de carretilles per cremar, quantitat ben diferent de la que acostumarà a cremar en les actuacions posteriors.

Per aquesta motiu, es va construir un carretó amb una bona capacitat per dur-hi tots els coets: es va reconvertir un bidó metàl·lic d'oli industrial al qual se li va afegir una ansa, una tapa i dues rodes, per poder-hi transportar les carretilles, els sortidors francesos i la resta de material pirotècnic.

Ja estava tot a punt per a la presentació oficial del GDA. La setmana abans de la Festa Major del 1986, els diables es reuneixen per fer una prova dels vestits i de les forques pocs dies abans de la seva estrena oficial.

L'aparcamment de l'Hostal Sant Martí és el lloc triat per fer aquesta prova. Per iniciar aquest assaig, se cedeix l'"honor" d'encendre la primera carretilla al més jove del grup, que era el Joanet Blázquez. Enmig de nervis i de molta expectació, l'Eduard Pijuan encén el primer botafoc i, tot seguit, la carretilla comença a cremar, però amb el que no

comptaven els diables és que aquell borrim que tant picava les noies que van cosir els vestits cremava amb la mateixa violència que el foc de la carretilla. Tothom va córrer per apagar les flames que començaven a envoltar el jove provador. Vist aquest resultat, es van haver de rostir un per un tots els vestits amb un bufador de gas per eliminar tot aquell borrim inflamable. De pressa i corrents, ja que faltaven pocs dies per a l'estrena, es va resoldre aquest "petit" imprevist.

De fet, al poble, es feien molts comentaris respecte a la por que despertaven aquells joves amb una forca a la mà i, a sobre, amb pirotècnia. Aquests recels, principalment, eren entre la gent que no tenia relació amb cap membre del grup, però segur que hi havia altra gent més propera als diables a qui també la novetat feia respecte. Aquells joves, uns més "perillosos" que altres, i mai més ben dit, jugaven amb foc. La manca de confiança vers aquesta nova entitat que estava a punt de néixer a Altafulla va fer que ni tan sols l'Ajuntament anunciés l'acte en el programa de la Festa Major. Per sort, la Maria Laura Pijuan va donar un bon cop de mà al grup, ja que ella fou l'encarregada de fer el cartell anunciador de la Festa Major i, per iniciativa pròpia, hi inclogué uns diables al seu disseny, fet que acabà de provocar l'expectació pròpia d'un acte com aquest.¹

També una crònica apareguda al *Diari de Tarragona* els dies previs a la Festa Major va ajudar a difondre el que serà el primer correfoc del GDA.

¹ Es pot veure el cartell en l'apartat "Recull fotogràfic".